

**KESEDARAN TENTANG KORIDOR RAYA MULTIMEDIA
DI KALANGAN PELAJAR SEKOLAH MENENGAH:
TUMPUAN TERHADAP KAWASAN BANDAR DAN
LUAR BANDAR DI KELANTAN**

WAN MOHD AMRAN WAN ABDULLAH

**LAPORAN DISERTASI INI ADALAH SEBAGAI
MEMENUHI SEBAHAGIAN SYARAT PENGANUGERAHAN
IJAZAH SARJANA PENGAJIAN PENERBITAN**

**JABATAN PENGAJIAN MEDIA
FAKULTI SASTERA DAN SAINS SOSIAL
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2005

Perpustakaan Universiti Malaya

A511932199

PENGAKUAN

Segala fakta yang dikemukakan dalam disertasi ini adalah hasil daripada kerja saya dan sumber yang dipetik juga telah diakui benar serta dinyatakan setiap satu.

.....
WAN MOHD AMRAN WAN ABDULLAH
AGA 030010

Abstrak

Kajian yang dijalankan bertujuan untuk mengukur tahap kesedaran dan pengetahuan tentang Koridor Raya Multimedia di kalangan pelajar sekolah menengah yang meliputi kawasan bandar dan luar bandar di negeri Kelantan. Seramai 300 orang pelajar sekolah menengah dipilih menjadi sampel kajian yang meliputi sepuluh buah sekolah iaitu 5 buah sekolah di kawasan Kota Bharu yang mewakili kawasan bandar dan 5 buah sekolah di Tumpat yang mewakili kawasan luar bandar. Data yang diperolehi daripada soal selidik yang dijalankan telah dianalisis melalui analisis deskriptif. Hasil kajian menunjukkan pelajar sekolah menengah di kedua-dua kawasan di negeri Kelantan menyedari tentang MSC. Mereka juga beranggapan projek MSC yang dilaksanakan oleh kerajaan adalah sesuatu yang amat baik dan dapat memberi manfaat dari segi sosial dan ekonomi kepada masyarakat. Kajian yang dijalankan juga mendapati pelajar sekolah menengah di kedua-dua kawasan adalah celik ICT selaras dengan pelaksanaan MSC yang mementingkan kewujudan masyarakat bermaklumat.

PENGHARGAAN

Dengan nama ALLAH Yang Maha Pemurah Lagi Maha Mengasihani, segala puji-pujian untukNya. Syukur, Alhamdulillah ke hadrat Ilahi, kerana dengan izin dan limpah kurniaNya dapat saya menyiapkan laporan disertasi ini.

Di kesempatan ini, saya ingin merakamkan jutaan terima kasih di atas tunjuk ajar, nasihat, dorongan dan kerjasama kepada semua pihak yang telah terlibat sepanjang saya menyiapkan laporan ini.

Jutaan terima kasih yang tak terhingga khasnya buat Prof. Madya Dr. Azizah Hamzah sebagai penyelia dan pensyarah di atas segala nasihat, tunjuk ajar, kritikan serta segala peluang yang diberikan sehingga saya dapat menyiapkan laporan ini. Segala tunjuk ajar dan jasa baik yang beliau berikan, sesungguhnya hanya tuhan saja yang dapat membalasnya.

Tidak lupa juga kepada Prof. Madya Dr. Md. Sidin Ahmad Ishak dan Prof. Madya Dr. Hamed Mohd Adnan di atas segala ilmu yang dicurahkan sepanjang pengajian.

Teristimewa buat bonda Wan Azizah dan keluarga yang tersayang ucapan terima kasih yang tak terhingga di atas sokongan, nasihat dan doa restu yang diberikan. Jasa dan pengorbanan yang diberikan tidak ternilai dan akan ku simpan buat ingatan yang kekal abadi.

Juga buat Nik Idarwani Nik Ahmad Damian yang sabar, tak jemu-jemu memberikan semangat, nasihat dan dorongan untuk terus berjaya.

Kepada rakan-rakan seperjuangan Faezah, Edda, Kak Ita, Kak Kit, Kak Ros, Nurul Azizah, Izan, En. Jaapar, Zarina, En Hasri, Sab, Kak Idah, Kak Zu, Mie, Pimon serta rakan-rakan lain yang turut berjuang demi ilmu dan segulung ijazah sarjana. Terima kasih di atas pertolongan dan sokongan moral yang diberikan.

Semua penarah-pensyarah dan kakitangan Jabatan Media yang terlibat secara langsung ataupun tidak terutama Kak Izan, Azura, Nik dan Haslinda yang turut membantu dalam menyiapkan laporan ini.

Ribuan terima kasih buat semua guru-guru dan pelajar-pelajar sekolah menengah di kawasan Kota Bharu dan Tumpat yang terlibat dalam menjayakan kajian ini terutama pengetua, guru dan pelajar-pelajar samada tingkatan 4, 5 dan 6 :

- Sekolah Menengah Kebangsaan Kota Bharu (SMKKB)
- Sekolah Menengah Kebangsaan Putera (SMKP)

- Sekolah Menengah Kebangsaan Kubang Kerian (1) (SMKK 1)
- Sekolah Menengah Kebangsaan Kota (SMKK)
- Maktab Sultan Ismail (MSI)
- Sekolah Menengah Kebangsaan Tumpat (SMKT)
- Sekolah Menengah Kebangsaan Kampung Laut (SMKKL)
- Sekolah Menengah Kebangsaan Sungai Pinang (SMKSP)
- Sekolah Menengah Kebangsaan Geting (SMKG)
- Sekolah Menengah Kebangsaan Chabang Empat (SMKCE)

Sesungguhnya segala budi dan pertolongan yang kalian huluskan tidak ternilai harganya.

Wassalam.

Ikhlas

Wan Mohd Amran Wan Abdullah

Mei 2005

SENARAI KANDUNGAN

Kandungan

	<i>Halaman</i>
Abstrak	i
<i>Abstract</i>	ii
Penghargaan	iii
Senarai Jadual	xii
Senarai Rajah	xiii
Daftar Istilah	xiv
Senarai Lampiran	xv

BAB 1 : PENGENALAN

1.0	Pendahuluan	1
1.1	Teknologi maklumat dan komunikasi dalam pendidikan	2
1.2	Koridor Raya Multimedia (MSC)	11
1.2.1	Aplikasi perdana Koridor Raya Multimedia	14
1.2.1.1	Kerajaan Elektronik	14
1.2.1.2	Teleperubatan	14
1.2.1.3	Sekolah Bestari	15
1.2.1.4	Kad Pintar Pelbagai Guna	15
1.2.1.5	Kelompok Penyelidikan dan Pembangunan	16
1.2.1.6	Jaringan Pengilangan Sedunia	17
1.2.1.7	Pemasaran Tanpa Sempadan	17

1.3	Perbadanan Pembangunan Multimedia (MDC)	19
1.4	Konsep Wawasan Pembangunan Negara dan Wawasan 2020	20
1.5	Objektif kajian	22
1.6	Rasional kajian	23
1.7	Skop kajian	25
1.7.1	Pembahagian bab	
1.7.1.1	Bab 1: Pengenalan	25
1.7.1.2	Bab 2: Kajian persuratan dan pembentukan Sekolah Bestari	25
1.7.1.3	Bab 3: Metodologi kajian	26
1.7.1.4	Bab 4: Analisis data dan dapatan kajian	26
1.7.1.5	Bab 5: Rumusan dan cadangan	26
1.8	Permasalahan kajian	26
1.9	Metodologi kajian	27
1.9.1	Soal selidik	28
1.9.1.1	Soal selidik tertutup (Berstruktur)	28
1.9.1.2	Soal selidik terbuka	29
1.9.2	Rujukan perpustakaan	29
1.9.3	Persampelan	30
1.9.4	Aplikasi penyelidikan	31

BAB 2 : KAJIAN PERSURATAN DAN PEMBENTUKAN MASYARAKAT BERMAKLUMAT

2.1	Kajian persuratan	33
2.1.1	Teknologi maklumat dan komunikasi	33
2.1.2	Aplikasi perdana Sekolah Bestari	38
2.2	Pembentukan masyarakat bermaklumat di Malaysia	43
2.3	Pembentukan Sekolah Bestari Malaysia	46
2.3.1	Pengenalan	46
2.3.2	Konsep Sekolah Bestari	49
2.3.3	Definisi Sekolah Bestari	50
2.3.4	Objektif Sekolah Bestari	52
2.3.5	Komponen utama Sekolah Bestari Malaysia	53
2.3.5.1	Pengajaran dan pembelajaran	54
2.3.5.2	Pengurusan dan pentadbiran	57
2.3.5.3	Sumber manusia, kemahiran dan tanggungjawab	60
2.3.5.4	Proses	62
2.3.5.5	Teknologi	63
2.3.5.6	Polisi	65
2.3.6	Komponen pengurusan Sekolah Bestari	66
2.3.6.1	Pentadbiran sekolah (<i>School Governance</i>)	66
2.3.6.2	Hal ehwal pelajar	69

2.3.6.3 Sumber pendidikan	69
2.3.6.4 Sumber luar	70
2.3.6.5 Kewangan	72
2.3.6.6 Pengurusan kemudahan	73
2.3.6.7 Pengurusan sumber manusia	74
2.3.6.8 Keselamatan	74
2.3.6.9 Teknologi	75
2.3.7 Pelaksanaan Sekolah Bestari	76
2.3.7.1 Projek rintis	77
2.3.7.2 Peringkat pelaksanaan meluas	79

BAB 3 : METODOLOGI KAJIAN

3.0 Pengenalan	82
3.1 Teori Penentuan Teknologi (Media)	82
3.1.1 Aplikasi Teori Penentuan Teknologi (Media) dalam kajian	85
3.2 Teori Masyarakat Bermaklumat	87
3.2.1 Aplikasi Teori Masyarakat Maklumat dalam kajian	89
3.3 Teori Difusi Inovasi dalam kajian	89
3.3.1 Aplikasi Teori Difusi Inovasi dalam kajian	93
3.4 Takrifan Konsep	94
3.4.1 Kesedaran	94

3.4.2	Koridor Raya Multimedia	94
3.4.3	Pelajar sekolah menengah	95
3.4.4	Kawasan bandar / kawasan luar bandar	95
3.4.5	Kelantan	95
3.5	Latar belakang tempat kajian	96
3.5.1	Kota Bharu	96
3.5.2	Tumpat	97
3.5.3	Penentuan kawasan bandar dan luar bandar	98
3.6	Kaedah dan rekabentuk kajian	99
3.6.1	Klasifikasi kajian	99
3.6.2	Rekabentuk kajian	99
	3.6.2.1 Pengumpulan data secara kuantitatif	99
	3.6.2.2 Pengumpulan data secara kualitatif	100
	3.6.2.3 Pembahagian soal selidik	100
3.6.3	Persampelan	103
3.6.4	Kaedah analisis data	105
 BAB 4 : ANALISIS DATA DAN DAPATAN KAJIAN		
4.1	Pendahuluan	107
4.2	Latar belakang responden	108
4.2.1	Latar belakang demografik pelajar sekolah menengah	108
4.2.2	Taraf sosioekonomi ibu bapa responden	113

	4.2.2.1 Tahap pendidikan	113
	4.2.2.2 Pekerjaan ibu bapa	114
	4.2.2.3 Pendapatan ibu bapa	115
4.3	Analisis data kajian	117
	4.3.1 Pengetahuan asas tentang MSC	117
	4.3.2 Latar belakang MSC	118
	4.3.3 Aplikasi MyKad	121
	4.3.4 Aplikasi E-Kerajaan	121
	4.3.5 Aplikasi Teleperubatan	122
	4.3.6 Aplikasi Sekolah Bestari	123
	4.3.7 Tanggapan responden mengenai MSC	123
	4.3.8 Implementasi Kerajaan	125
	4.3.9 Maklumat umum	133
	4.3.9.1 Bahan Bacaan	133
	4.3.9.2 Kekerapan menonton berita televisyen	134
	4.3.9.3 Pemilikan dan penggunaan komputer	135
	4.3.9.4 Pengetahuan mengenai MSC	138
	4.3.9.5 Kefahaman bagaimana MSC dapat memberi manfaat dari segi sosial dan ekonomi.	140
	4.3.10 Cadangan responden untuk mempertingkatkan pengetahuan masyarakat mengenai MSC	143
4.4	Rumusan Analisis Data	144

BAB 5 : CADANGAN DAN RUMUSAN

5.1	Pendahuluan	146
5.2	Rumusan keseluruhan dapatan kajian	146
5.2.1	Latar belakang MSC	146
5.2.2	Aplikasi perdana MSC	147
5.2.3	Tanggapan responden terhadap MSC	148
5.2.4	Implementasi Kerajaan	149
5.2.5	Bahan bacaan, kekerapan menonton berita televisyen dan penggunaan komputer	150
5.2.6	Pengetahuan mengenai MSC	151
5.2.7	Manfaat MSC dari segi sosial dan ekonomi	151
5.3	Cadangan untuk meningkatkan kesedaran tentang MSC di kalangan masyarakat	153
5.4	Batasan kajian	154
5.5	Cadangan kajian akan datang	155
5.6	Kesimpulan	156

BIBLIOGRAFI	158
--------------------	-----

LAMPIRAN

SENARAI JADUAL

Jadual 2.1	: Jadual Pelaksanaan Sekolah Bestari	79
Jadual 2.2	: Cadangan pelaksanaan Sekolah Bestari di Malaysia sehingga tahun 2010	80
Jadual 3.1	: Anggaran penduduk negeri Kelantan	96
Jadual 3.2	: Pecahan saiz sampel kajian	104
Jadual 4.1	: Taraf Sosioekonomi Ibu Bapa Responden	113
Jadual 4.2	: Pengetahuan asas tentang MSC	117
Jadual 4.3	: Latar Belakang MSC	119
Jadual 4.4	: Aplikasi <i>MyKad</i>	121
Jadual 4.5	: Aplikasi E-Kerajaan	122
Jadual 4.6	: Aplikasi Teleperubatan	122
Jadual 4.7	: Aplikasi Sekolah Bestari	123
Jadual 4.8	: Tanggapan mengenai MSC	124
Jadual 4.9	: Polisi kerajaan dalam celik IT	129
Jadual 4.10	: Usaha untuk memastikan penduduk mendapatkan maklumat tentang k-ekonomi	129
Jadual 4.11	: Penggunaan kad pintar dalam perkhidmatan awam	131
Jadual 4.12	: Tanggapan penghalang kepada perkembangan penguasaan <i>on-line</i>	132
Jadual 4.13	: Tempat menggunakan komputer	136
Jadual 4.14	: Tujuan menggunakan komputer	137
Jadual 4.15	: Pengetahuan mengenai MSC	138
Jadual 4.16	: Projek MSC yang diketahui	139
Jadual 4.17	: Sumbangan terhadap sosial dan ekonomi	142

SENARAI RAJAH

Rajah 1.1	:	Fasa pelaksanaan MSC	13
Rajah 2.1	:	Model konseptual pengurusan Sekolah Bestari	53
Rajah 3.1	:	Proses penyerapan pembaharuan	90
Rajah 3.2	:	Kategori khalayak	91
Rajah 4.1	:	Bilangan responden mengikut sekolah	108
Rajah 4.2	:	Taburan pelajar sekolah menengah mengikut tahap	109
Rajah 4.3	:	Taburan pelajar sekolah menengah mengikut aliran	110
Rajah 4.4	:	Taburan pelajar sekolah menengah mengikut gender	110
Rajah 4.5	:	Taburan pelajar sekolah menengah mengikut umur	111
Rajah 4.6	:	Taburan pelajar sekolah menengah mengikut etnik	112
Rajah 4.7	:	Kedudukan MSC sebagai pusat ICT	124
Rajah 4.8	:	Inisiatif untuk mempromosikan penggunaan maklumat dan Telematik	126
Rajah 4.9	:	Organisasi yang terlibat dalam inisiatif penggunaan maklumat dan Telematik	127
Rajah 4.10	:	Laman web rasmi kerajaan	127
Rajah 4.11	:	Polisi untuk menyediakan kepelbagaian pendapat dan sumber	128
Rajah 4.12	:	Penggunaan teknologi kad pintar di Malaysia	131
Rajah 4.13	:	Kekerapan membaca akhbar	133
Rajah 4.14	:	Kekerapan menonton berita televisyen	134
Rajah 4.15	:	Pemilikan komputer peribadi	135
Rajah 4.16	:	Penggunaan komputer di kalangan pelajar sekolah menengah	136

DAFTAR ISTILAH

MSC	-	Koridor Raya Multimedia <i>(Multimedia Super Corridor)</i>
ICT	-	Teknologi Maklumat dan Komunikasi <i>(Information Communication Technology)</i>
PIKOM	-	Persatuan Industri Komputer dan Multimedia
MDC	-	Perbadanan Kemajuan Multimedia
RMKe-8	-	Rancangan Malaysia ke Lapan
SIG	-	<i>Special Interest Groups</i>
APRICOT	-	Persidangan Teknologi Operasi Asia-Pasifik
TSS	-	Sekolah Bestari Telekom <i>(Telekom Smart School)</i>
GITN	-	<i>Government Integrated Telecommunications Networks Sdn. Bhd.</i>
DSL	-	Teknologi tanpa wayar dan talian digital pelanggan <i>(Digital subscriber line)</i>
VSAT	-	<i>Very Small Aperture Terminal</i>
PBSB (SSIS)	-	Program Penyelesaian Bersepadu Sekolah Bestari <i>(Smart School Integrated Solution)</i>

SENARAI LAMPIRAN

- LAMPIRAN A : SOALAN KAJI SELIDIK
- LAMPIRAN B : KERATAN AKHBAR DAN MAKLUMAT DARIPADA
INTERNET
- LAMPIRAN C : GAMBAR RESPONDEN
- LAMPIRAN D : *THE MALAYSIAN SMART SCHOOL
IMPLEMENTATION PLAN*